

Odborné stanovisko

podľa § 1 ods. (2) písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) klient doručil podnet, v ktorom namietal časové obmedzenie bezplatného parkovania pre osoby so zdravotným postihnutím (ďalej aj ako „ZŤP“) vrátane posielania SMS na aktiváciu uvedeného bezplatného parkovania v rámci parkovacej politiky mesta Trenčín. Stredisko vydalo v predmetnej veci nasledovné odborné stanovisko podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „zákon o zriadení Strediska“).

Z obsahu podnetu a všeobecne záväzného nariadenia

Parkovaciú politiku v meste Trenčín upravuje Všeobecne záväzné nariadenie č. 10/2016 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na vymedzených úsekoch miestnych komunikácií na území mesta Trenčín (ďalej ako „VZN“). Podnetom klient žiadala o preskúmanie parkovacej politiky vzťahujúcej sa na osoby ZŤP v meste Trenčín. Konkrétne namietal časové obmedzenie bezplatného parkovania pre držiteľov preukazu ZŤP, a to na tri hodiny denne. Uviedol, že predmetné časové obmedzenie môže byť pre mnohých občanov so zdravotným postihnutím nepostačujúce, pretože ich zdravotný stav často vyžaduje viac času na presun alebo vybavenie nevyhnutných záležitostí. Zároveň uviedol, že predmetná úprava nie je dostatočne flexibilná na to, aby reflektovala potreby tejto skupiny obyvateľstva a môže ich nepriamo znevýhodňovať v porovnaní s inými občanmi. Podnetom taktiež namietal, že parkovacia politika v meste Trenčín vyžaduje, aby držiteľia preukazov ZŤP manuálne zasielali SMS na aktiváciu bezplatného parkovania. Táto požiadavka je podľa klienta problematická pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré majú obmedzené schopnosti jemnej motoriky, čo im môže znemožniť odoslanie SMS. Zároveň uviedol, že zasielanie SMS môže byť zbytočne komplikované a neprístupné pre osoby, ktoré nie sú schopné manipulovať s technológiami na požadovanej úrovni ako napr. pre seniorov. Vyššie uvedené namietal ako nepriamu diskrimináciu podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“), ako aj porušenie čl. 9 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím¹.

¹ Podľa čl. 9 ods. 1 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím „S cieľom umožniť osobám so zdravotným postihnutím, aby mohli žiť nezávislým spôsobom života a plne sa podieľať na všetkých aspektoch

Príloha č. 4 k VZN upravuje v písm. B) postup pre úhradu parkovného prostredníctvom SMS pre vozidlo prepravujúce osobu, ktorá je držiteľom parkovacieho preukazu. V zmysle uvedeného písm. B) „Pre parkovanie vozidla, v ktorom sa prepravuje držiteľ parkovacieho preukazu, je možné uplatniť 100 % zľavu zo základnej sadzby parkovného. Zľavu je možné uplatniť len prostredníctvom SMS a to maximálne na 3 hodiny / deň / parkovací preukaz. Zľava sa uplatní nasledovne: Vodič odošle SMS na tel. číslo 2200 v tvare: TNX EČV Číslo parkovacieho preukazu...“²

V parkovacej politike mesta Trenčín existuje aj úprava vyhradených verejných miest, ktoré sú označené dopravnou značkou P (parkovisko) a symbolom „vozičkara“, na ktorých je bezplatné parkovanie po neobmedzený čas, pričom nie je potrebné posilať bezplatnú SMS.³ Mapa s vyhradenými miestami je dostupná na tomto linku - <https://parkovanietrencin.sk/mapa/> Mesto Trenčín na svojej webovej stránke zároveň uvádza, že podnety na zriadenie verejných vyhradených miest je možné posilať na emailovú adresu: parkovanie@trencin.sk.⁴ Oslobodenie od úhrady parkovného je upravené v čl. 6 VZN. Podľa čl. 6 ods. 1 písm. e) VZN „Od úhrady parkovného sú oslobodené: motorové vozidlá, v ktorých je prepravovaná fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je zároveň držiteľom parkovacieho preukazu, ak vozidlo stojí na mieste vyhradenom pre vozidlá prepravujúce osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,“.

Podľa čl. 6 ods. 3 VZN „Oslobodenie od úhrady parkovného podľa čl. 6 ods. 1 písm. e) tohto VZN sa uplatňuje len za splnenia podmienky, že v čase parkovania na mieste vyhradenom pre vozidlá prepravujúce osoby s ťažkým zdravotným postihnutím sa motorové vozidlo používa v súvislosti s prepravou fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je držiteľom parkovacieho preukazu. V čase, kedy sa motorové vozidlo nepoužíva v súvislosti s prepravou držiteľa parkovacieho preukazu, je vodič motorového vozidla povinný odstrániť parkovací preukaz z viditeľného miesta motorového vozidla a riadne uhradiť parkovné podľa tohto VZN.“

životu, zmluvné strany prijímajú príslušné opatrenia, ktoré za bezpečia osobám so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými prístup k fyzickému prostrediu, k doprave, k informáciám a komunikácii vrátane informačných a komunikačných technológií a systémov, ako aj k ďalším prostriedkom a službám dostupným alebo poskytovaným verejnosti, a to tak v mestských, ako aj vo vidieckych oblastiach. Tieto opatrenia, ktoré budú zahŕňať identifikáciu a odstraňovanie prekážok a bariér brániacich prístupnosti, budú sa vzťahovať okrem iného na a) budovy, cesty, dopravné a iné vnútorné a vonkajšie zariadenia vrátane škôl, obytných budov, zdravotníckych zariadení a pracovísk; b) informačné, komunikačné a iné služby vrátane elektronických a pohotovostných služieb.

² Všeobecne záväzné nariadenie č. 10/2016 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na vymedzených úsekoch miestnych komunikácií na území mesta Trenčín, dostupné na: https://parkovanietrencin.sk/wp-content/uploads/2024/06/vzn10_2016_od15032024.pdf

³ Dostupné na: <https://parkovanietrencin.sk/parkovanie-ztp/>

⁴ Dostupné na: <https://parkovanietrencin.sk/parkovanie-ztp/>

Právne posúdenie

Antidiskriminačný zákon upravuje najmä podmienky uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania a vymedzuje základné definíčné znaky, ktoré musia byť naplnené, aby menej priaznivé zaobchádzanie bolo možné považovať za diskrimináciu. Medzi tieto znaky, ktoré musia byť kumulatívne splnené patrí oblasť právnych vzťahov spadajúca pod § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona, zákonom chránený dôvod diskriminácie v zmysle § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona a jedna z foriem diskriminácie uvedená v § 2a antidiskriminačného zákona.

Podľa § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona *„každý je povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávnych a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.“*

Ustanovenie § 5 antidiskriminačného zákona bližšie upravuje dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti poskytovania tovarov a služieb. Zákaz diskriminácie sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi v oblasti prístupu a poskytovania tovarov a služieb vrátane bývania, ktoré sú poskytované verejnosti právnickými osobami a fyzickými osobami-podnikateľmi.⁵ Antidiskriminačný zákon v súvislosti s týmto ustanovením odkazuje napríklad na zákon č. 108/2024 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „zákon o ochrane spotrebiteľa“). Antidiskriminačný zákon neobsahuje vymedzenie rozsahu oblasti poskytovania tovarov a služieb ani definíciu služieb.

Zákaz diskriminácie v oblasti poskytovania tovarov a služieb vymedzuje smernica EÚ 2004/113/es o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (ďalej ako „smernica“), ktorá bola transponovaná do antidiskriminačného zákona. Smernica sa vzťahuje na všetky osoby ktoré poskytujú tovar a služby, ku ktorým má verejnosť prístup bez ohľadu na dotknutú osobu, pokiaľ ide o verejný a súkromný sektor vrátane orgánov verejnej moci.⁶ Smernica zároveň upravuje minimálne štandardy rozsahu pôsobnosti pre členské štáty.⁷ Pri vymedzení služieb odkazuje smernica na čl. 57 Zmluvy o fungovaní Európskej únie podľa ktorého sa za služby považujú plnenia, ktoré sa bežne poskytujú za odplatu, pokiaľ ich neupravujú ustanovenia

⁵ Ustanovenie § 5 ods. 2 písm. d) antidiskriminačného zákona.

⁶ Čl. 3 ods. 1 smernice.

⁷ Čl. 7 smernice: „členské štáty môžu prijať alebo zachovať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu zásady rovnakého zaobchádzania než ustanovenia tejto smernice. Vykonávanie tejto smernice nesmie byť za žiadnych okolností dôvodom pre zníženie úrovne ochrany proti diskriminácii, ktorú už poskytujú členské štáty v oblastiach, ktoré upravuje táto smernica.“

o voľnom pohybe tovaru, kapitálu a osôb. Služby zahŕňajú najmä: a) činnosti priemyselnej povahy, b) činnosti obchodnej povahy, c) činnosti remeselnej povahy, d) činnosti v oblasti slobodných povolání. Hoci antidiskriminačný zákon na účely antidiskriminačného práva služby nedefinuje, vzhľadom na úpravu služieb v legislatíve EÚ a ich interpretáciu Súdny dvorom EÚ, ako aj vzhľadom na spôsob zakotvenia služieb v smerniciach aj ako služieb poskytovaných verejným sektorom je možné sa domnievať, že pod službami možno rozumieť veľmi širokú škálu odplacných a v určitom rozsahu aj bezodplatných plnení poskytovaných subjektmi súkromného aj verejného práva.⁸

VZN upravuje podmienky dočasného parkovania motorových vozidiel na vymedzených úsekoch miestnych komunikácií na území mesta Trenčín, spôsob zabezpečenia prevádzky parkovacích miest, výšku úhrady za dočasné parkovanie motorových vozidiel podľa osobitného predpisu, spôsob platenia úhrady a spôsob preukázania jej zaplatenia, ako aj oslobodenie od povinnosti platiť úhradu za dočasné parkovanie motorových vozidiel.⁹ Postup pre úhradu parkovného prostredníctvom SMS s možnosťou uplatnenia 100 % zľavy zo základnej sadzby parkovného pre vozidlo prepravujúce osobu, ktorá je držiteľom parkovacieho preukazu upravuje Príloha č. 4 písm. B) VZN. V zmysle vyššie uvedeného možno úhradu parkovného prostredníctvom SMS s možnosťou uplatnenia 100 % zľavy zo základnej sadzby parkovného pre vozidlo prepravujúce osobu, ktorá je držiteľom parkovacieho preukazu podradiť pod oblasť poskytovania služieb, na ktorú sa vzťahuje antidiskriminačný normatív § 3 ods. 1 v spojení s § 5 ods. 2, písm. d) antidiskriminačného zákona, a to vzhľadom na to, že pri regulácii parkovania samosprávou, ide o službu, ktorá je bežne poskytovaná za odplatu a ktorej podmienky sú ustanovené všeobecným predpisom - v tomto prípade ustanoveniami VZN. Analogicky, dodávateľ služieb, resp. obchodník musí podľa § 4 ods. 1, písm. h) zákona o ochrane spotrebiteľa rešpektovať zákaz diskriminácie vo vzťahu k spotrebiteľom pri tvorbe všeobecných obchodných podmienok.

Diskrimináciu pri prístupe a poskytovaní tovarov a služieb ustanovenie § 5 ods. 1 antidiskriminačného zákona zakazuje z dôvodov uvedených v § 2 ods. 1. Medzi tieto dôvody patrí: pohlavie, náboženské vyznanie alebo viera, rasa, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotné postihnutie, vek, sexuálna orientácia, manželský stav a rodinný stav, farba pleti, jazyk, politické alebo iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, majetok, rod alebo iné postavenie alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. V podnete klient namietal časové obmedzenie bezplatného parkovania pre osoby ZŤP vrátane posielania SMS na aktiváciu uvedeného bezplatného parkovania, ktoré je upravené v Prílohe č. 4 písm. B) VZN. Dôvod zdravotného postihnutia patrí medzi dôvody explicitne uvedené v antidiskriminačnom zákone.

⁸ Debrecéniová, J., Antidiskriminačný zákon, Komentár. Bratislava: Občan a demokracia, 2008, s. 133.

⁹ Čl. 1 ods. 1 VZN.

Pokiaľ ide o formu diskriminácie, v prípade identifikácie menej priaznivého zaobchádzania s osobou alebo skupinou osôb, nachádzajúcimi sa vo vecne podobnej situácii, pričom jediný rozdiel medzi nimi je „chránený dôvod“, je možné takéto konanie podradiť pod formu priamej diskriminácie v zmysle § 2a ods. 2) antidiskriminačného zákona.¹⁰ Pri identifikácii komparátora sa nevyžaduje, aby bol úplne identický, stačí ak sa nachádza v porovnateľnej situácii, teda ak sú jeho alebo jej relevantné okolnosti rovnaké alebo podobné ako u osoby, ktorá tvrdí, že bola priamo diskriminovaná.¹¹

Pri identifikácii komparátora v predmetnom namietanom individuálnom prípade, t. j. osoby alebo skupiny osôb, ktoré sú v porovnateľnej situácii vo vzťahu k dotknutej osobe či skupine osôb, z pohľadu časového obmedzenia bezplatného parkovania, Stredisko zastalo právny názor, že nemožno v predmetnom prípade identifikovať komparátora, nakoľko namietané uplatnenie 100 % zľavy zo základnej sadzby parkovného v zmysle Prílohy č. 4 písm. B) VZN prostredníctvom SMS a to maximálne na 3 hodiny denne sa vzťahuje výlučne na parkovanie vozidla, v ktorom sa prepravuje držiteľ parkovacieho preukazu. Na ostatné vozidlá sa predmetná 100 % zľava zo základnej sadzby parkovného v zmysle Prílohy č. 4 písm. B) VZN prostredníctvom SMS a to maximálne na 3 hodiny denne nevzťahuje. Stredisko zastalo právny názor, že obyvatelia, ktorí sú držiteľmi parkovacieho preukazu a môžu si uplatniť predmetnú 100 % zľavu zo základnej sadzby parkovného v zmysle Prílohy č. 4 písm. B) VZN prostredníctvom SMS a to maximálne na 3 hodiny denne sa nenachádzajú v porovnateľnej situácii s obyvateľmi, ktorí nie sú držiteľmi parkovacieho preukazu a na ktorých sa predmetná zľava zo základnej sadzby parkovného nevzťahuje.

Nepriama diskriminácia je navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou; nepriama diskriminácia nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.¹² Zákaz nepriamej diskriminácie si kladie za cieľ zamedzovať tomu, aby navonok rovnaké, resp. neutrálne zaobchádzanie malo nepriaznivý dopad na určité osoby alebo skupiny.¹³ Podľa právneho názoru Strediska klientom namietané ustanovenie Prílohy č. 4 písm. B) VZN, ktoré upravuje postup pre úhradu parkovného prostredníctvom SMS pre vozidlo prepravujúce osobu, ktorá je držiteľom parkovacieho preukazu vrátane možnosti uplatnenia 100 % zľavy zo základnej sadzby parkovného pre takúto osobu, nie je navonok neutrálne.

¹⁰ Podľa § 2a ods. 2 antidiskriminačného zákona: „Priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.“

¹¹ Debrecéniová, J., Antidiskriminačný zákon, Komentár. Bratislava: Občan a demokracia, 2008, s. 37.

¹² Ustanovenie § 2a ods. 3 antidiskriminačného zákona.

¹³ Debrecéniová, J., Antidiskriminačný zákon, Komentár. Bratislava: Občan a demokracia, 2008, s. 46.

Vo vzťahu k namietanej nutnosti posielania SMS na aktiváciu bezplatného parkovania pre osoby ZŤP Stredisko uviedlo, že v parkovacej politike mesta Trenčín existuje možnosť bezplatného parkovania po neobmedzený čas pre osoby ZŤP prostredníctvom vyhradených verejných miest, ktoré sú označené dopravnou značkou P (parkovisko) a symbolom „vozičkara“, na ktorých je možné uvedené bezplatné parkovanie po neobmedzený čas, pričom nie je potrebné posilať ani bezplatnú SMS na jeho aktiváciu.

Záver

Stredisko posúdilo namietané časové obmedzenie bezplatného parkovania pre osoby ZŤP v rámci parkovacej politiky mesta Trenčín. Stredisko pri posudzovaní definičných znakov priamej diskriminácie dospelo k záveru, že nemožno v predmetnom prípade identifikovať komparátora, nakoľko klientom namietané uplatnenie 100 % zľavy zo základnej sadzby parkovného v zmysle Prílohy č. 4 písm. B) VZN prostredníctvom SMS a to maximálne na 3 hodiny denne sa vzťahuje výlučne na parkovanie vozidla, v ktorom sa prepravuje držiteľ parkovacieho preukazu a nie aj na ostatné vozidlá. Stredisko zároveň zastalo právny názor, že ustanovenie Prílohy č. 4 písm. B) VZN, ktoré upravuje postup pre úhradu parkovného prostredníctvom SMS pre vozidlo prepravujúce osobu, ktorá je držiteľom parkovacieho preukazu vrátane možnosti uplatnenia 100 % zľavy zo základnej sadzby parkovného pre takúto osobu, nie je navonok neutrálne, v dôsledku čoho nespĺňa definičný znak formy nepriamej diskriminácie. Vo vzťahu k namietanej nutnosti posielania SMS na aktiváciu bezplatného parkovania pre osoby ZŤP, Stredisko poukázalo na existenciu vyhradených verejných miest pre osoby ZŤP, na ktorých po zaparkovaní vozidla nie je potrebné posilať bezplatnú SMS. V posudzovanom prípade Stredisko nedospelo ku kumulatívnej identifikácii základných definičných znakov diskriminácie podľa antidiskriminačného zákona, na základe ktorých by konštatovalo dôvodný záver o porušení zákazu diskriminácie.